Tidsskriftet Tidsskrift for Den norske legeforening

Notiser

MEDISINSK NYTT

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no
Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no
Tidsskriftet

TRINE B. HAUGEN

Email: trine.b.haugen@hf.hio.no
Tidsskriftet

ERLEND HEM

Email: erlend.hem@medisin.uio.no
Tidsskriftet

ÅSLAUG HELLAND

Email: ahelland@ulrik.uio.no
Tidsskriftet

RAGNHILD ØRSTAVIK

Email: ragnhild.orstavik@fhi.no
Tidsskriftet

KJETIL SØREIDE

Email: ksoreide@mac.com
Tidsskriftet

USA best på blodtrykk?

I USA er det mer aggressive retningslinjer for behandling av hypertensjon enn i Europa. Amerikanske epidemiologer har derfor ønsket å undersøke om dette fører til forskjeller i behandlingskvalitet (Arch Intern Med 2007; 167: 141 – 7).

Pasienter fra USA ble sammenliknet med pasienter fra fem europeiske land. Det viste seg at terskelen for å begynne medikamentell behandling var lavere i USA, at sannsynligheten for å oppnå behandlingsmålet var minst dobbelt så høy og at flere amerikanske enn europeiske leger endret medikasjonen dersom det ikke ble oppnådd tilfredsstillende blodtrykkskontroll.

Resultatene var kontrollert for komorbiditet og behandlerens spesialitet. Det amerikanske systemet fører neppe til overbehandling av betydning, hevder forfatterne. Men de har kanskje ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til de store forskjellene mellom helsevesenet i Europa og det amerikanske helsevesenet.

Hårfarging gir ikke økt risiko for hjernetumor

Folk som farger håret, har ikke høyere risiko for å utvikle hjernetumor enn andre. Det er konklusjonen i en prospektiv studie med 782 personer som i perioden 1994 – 98 fikk påvist gliom, meningeom eller akustiskusnevrinom ved tre amerikanske sykehus (Am J Epidemiol 2007; 165: 63 – 71). Pasientene ble sammenliknet med like mange kontrollpersoner.

Forskerne fant ingen signifikante assosiasjoner mellom tumor og hårfarging – uansett om man farget håret sporadisk eller jevnlig over en lengre periode.

Vi vet lite om hjernetumorers etiologi. Bortsett fra at det er høyere hyppighet hos pasienter med sjeldne genetiske sykdommer som bl.a. Hippel-Lindaus sykdom og von Recklinghausens sykdom, har man i epidemiologiske studier ikke kunnet påvise noen relasjon mellom miljø, kosthold eller arbeids- eller livsstilsrelaterte faktorer. Denne studien er enda en i rekken av studier der man ikke kan påvise sammenheng mellom en bestemt livsstil og utviklingen av primære hjernetumorer, ifølge en kommentar i *Ugeskrift for Læger* (2007; 169: 380).

Folattilskudd reduserer demensutvikling

I en nederlandsk undersøkelse påpekes det at folattilskudd kanskje kan begrense kognitiv svekkelse hos eldre (Lancet 2007; 369: 208 – 16).

Studien var designet for å se om reduksjon av homocysteinnivået i blodet gir lavere risiko for hjerte- og karsykdommer, med endringer i kognitiv funksjon som sekundært endepunkt. Studien omfattet 800 personer i alderen 50 – 70 år,

hvorav halvparten fikk 800 µg folat daglig i tre år.

I gruppen som fikk aktiv behandling, var det signifikant mindre svekkelse av hukommelse og evne til informasjonsbearbeiding enn i placebogruppen. I tidligere studier er det ikke vist noen slik effekt, men i disse har man brukt andre og mindre sensitive tester for kognitiv funksjon.

Trichomonas vaginalis har et usedvanlig stort genom

Den humane eukaryote parasitten Trichomonas vaginalis mangler mitokondrier og peroksisomer, men inneholder den uvanlige organellen hydrogenosom. Nå er den genomiske sekvensen kartlagt (Science 2007; 315: 207 – 12).

Genomet har mange repeterende sekvenser, det er usedvanlig stort og inneholder mange gener som stammer fra bakterier og virus. Den kraftige ekspansjonen i genetisk materiale i forhold til trichomonader som lever i tarmen, kan skyldes T vaginalis' tilpasning til urogenitale omgivelser. Økt cellevolum kan minske vertscellens fagocytose av parasitten og gi større overflate for kolonisering i vaginalslimhinnen.

Den genetiske kartleggingen gir ny kunnskap om patogenese og resistensutvikling, noe som kan få betydning for behandling av trichomoniasis.

Behandling ved lokalisert prostatakreft?

Pasienter med lavrisikoprostatakreft kan ha nytte av stråleterapi eller prostatektomi. I en observasjonsstudie med 45 000 menn vises det at disse to behandlingsformene førte til 30 % mindre risiko for død i en 12-årsperiode i forhold til en vente-og-se-tilnærming (JAMA 2006; 296: 2683 – 93).

Pasientene var i alderen 65 – 80 år og fikk påvist prostatakreft i perioden 1991 – 99. Alle hadde en moderat eller veldifferensiert T1- eller T2-tumor og hadde overlevd det første året etter at de fikk diagnosen. 32 000 pasienter fikk utført prostatektomi eller stråleterapi i løpet av de første seks måneder.

Etter 12 år var 37 % av mennene i observasjonsgruppen døde, mot 24 % i behandlingsgruppen. Behandlingen var assosiert med signifikant økt overlevelse (hasardratio 0,7).

Celledød i retinoblastomceller

Retinoblastomgenet var det første tumorsuppressorgenet som ble klonet. I en stor andel av humane kreftsvulster er det mutert. Det koder for et protein som er sentralt i cellesyklusreguleringen. Barn med kimbanemutasjon i genet utvikler sykdommen retinoblastom, som kan behandles med enukleasjon, strålebehandling og kjemoterapi.

Ny forskning har nå påvist at gener som *MDM2* og *MDMX* i samme reaksjonsvei som retinoblastomgenet ofte er amplifisert i disse svulstene, og at dette er viktig for kreftutviklingen (Nature 2006; 444: 61 – 6). Ved å bruke en hemmer av MDMX (Nutlin-3) induserte forskerne celledød i retinoblastomceller både i cellekultur og i musemodeller. Det gjenstår å se hvordan dette kan brukes i klinisk arbeid.

Genetisk disposisjon for maculadegenerasjon

Aldersbetinget maculadegenerasjon er den vanligste årsaken til blindhet i den vestlige verden. Tidligere studier har vist at det er en sammenheng mellom sykdommen og varianter av to ulike gener, genet for komplementfaktor H og et gen med ukjent funksjon på kromosom 10.

I en stor pasient-kontroll-undersøkelse er det nå vist at risikoen er 2 – 3 ganger så stor hos heterozygote og 3 – 6 ganger så stor hos homozygote for hver genvariant, mens risikoen hos personer som er homozygote for begge variantene var økt hele 50 ganger (Arch Opthalmol 2007; 125: 55 – 62).

Funnene gir neppe grunnlag for screeningundersøkelser, dels fordi begge genvariantene er vanlige i befolkningen, dels fordi behandlingsmulighetene er få.

Inngrep hos feil pasient og på feil side

Gjenglemte duker og svamper etter kirurgiske inngrep er en sjelden foreteelse, og slike uheldige hendelser er relativt godt undersøkt i litteraturen. Kirurgiske inngrep på feil side, på feil kroppsdel, med feil prosedyre eller hos feil pasient er derimot mindre godt dokumentert. Amerikanske forskere har gjennomgått fire databaser i Florida for å identifisere denne typen feil (Arch Surg 2006; 141: 931 – 9).

Selv om fenomenet er sjeldent, ble det avdekket et betydelig større antall enn antatt, nesten 6 000 hendelser over 13 år. Prevalens og insidens kunne ikke beregnes, men sammenliknet med nasjonale data anslås underrapporteringen av denne typen feil til å ligge på minst 50 %. Andelen slike hendelser (anslått til 1 300 – 2 700 årlig i USA) er hyppigere enn helsepersonell vil innrømme, og beskrives oftere i dagspressen enn i den medisinske litteraturen. Høyt arbeidspress, søvnmangel og kommunikasjonssvikt er blant faktorene som assosieres med fenomenet.

Publisert: 1. mars 2007. Tidsskr Nor Legeforen.
© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.